

KÍVÜLVALÓSÁG

Könyv Katalin kiállítása, április 6-28.

Astor Piazzola *Maria de Buenos Aires* című operájának egyik záró jelenetében hat fiatal nő sminkeli (avagy festi be) arcát fehérre és feketére, úgy meredve az előttük álló üres kottatartókra, mintha azok tükrök lennének. Lévén, hogy a kottaállványok keretein át lehet látni, a tükör itt valójában a nézőtérben ülők tekintete. Egy metafizikai tükrőhártya, melyen összeér a színészek és a közönség szempillantása. Ezáltal a színpad „belülje” és a nézőtér „kívülje” - ez a színház létezése óta létező klasszikus felállás - mintha megbillenne egy kissé. Érezzük, valami átszakad, a térsíkok és a valóságok egymásba csúsznak.

Valamilyen hasonló érzés vagy benyomás keletkezik a szemlélőben Könyv Kata képeinek láttán is, már az első másodpercekben. A többségében szokatlan, atipikus képkívágatok gyorsan tudunkra adják, hogy a művész látásmódja a kimozdulásra épül azokból a sztereotípiákból, melyek az emberi test ábrázolását, megközelítését jellemzik. A másságot itt elsősorban nem a stílus adja, hanem a filmes értelemben vett képkocka kereteinek meghúzása: mi az, amit látni szeretnénk egy emberi testből, és mi az, amit nem? A valóságot részesítjük előnyben vagy a valóság megszépítését? Könyv kendőzetlenül mutatja be a tárgyául választott alakokat, melyek a média húsdarálójában ténylegesen tárgyakká silányulnak. Megmu-

tatja, hogy mindent lehet másképp is tükröztetni, mint ahogyan azt a tömegizlést kiszolgáló tömegkommunikáció belénk esztergályozza.

„A tartalom és a forma egyensúlya, mélységi összefüggéseinek kutatása alkotja munkám pilléreit” - írja Könyv Katalin, és ezt a vallomást a kiállításon három meggyőző példával erősíti meg. Mindhárom esetben a tér adottságainak a művészet kontextusán kívül létező minőségeire épít, egymásba ojtva a képsíkot a háromdimenziós tárgyi világgal. A tárgyegetteseket jellemzően nem ő maga szerkeszti össze, hanem valós állagukban „szedi fel” őket, olyan talált tárgyakként, mint annak idején Marcel Duchamp a biciklikereket vagy az üvegszárítót vasfogast. Ám Könyv Katát nemcsak a valóságukból kiragadott egyedi objektumok érdeklik, hanem rendszereket kitevő szerkezetiségük is. Megnyitja a galéria falát, és máris átlép abba a kiterjedésbe, amit a fehér lemezfa-
lak mindeddig szigorúan eltakartak. A belső képi való-

ság ráilleszkedik a külső tárgyi valóságra, megteremtve azt a szituációt, amelyben új nyelvi és tartalmi minőségek alakulnak ki. A belső és a külső motívumok összebújnak, és jól érzik magukat egymásban. Megszűnik a kétoldali metafizikai tükörfelület, amely mindaddig elválasztotta őket. Ezzel együtt a médiumok is egymásba omolnak, és a festmény hirtelen egy installáció részévé válik, szervesen épülve a környezet belső valóságába.

Kívülvalóság - mondja Könyv, s ezzel el kívánja vonatkoztatni az anyagiségében megnyilvánuló festészetet

a festészetről való gondolkodástól, vagyis a festészet ideájától. Maurice Blanchot idézi, aki szerint „a kívül kerülés örökös vonzása megakadályozza, hogy rögzíthesük a kint és a bent között húzódo elválasztó vonalat”. Könyv rálépett erre az ingoványos, bizonytalanságokkal teli talajra. Kiállítása izgalmas kaland e kies bölcséleti vidéken, melyet nem is lehet, de nem is kell tudományosan definiálni. Ami megadatott, az a hósi tánc a tiszta költészet eszméjének örlángja körül.

SZOMBATHY BÁLINT